

6. Новіков В.В. Адміністративно-правові основи профілактики порушень Правил дорожнього руху : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Новіков В.В. – К. – 1997. – 197 с.
7. Развадовський В.Й. Адміністративно-правове регулювання правовідносин у транспортній сфері України : [монографія] / В.Й. Развадовський. – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 284 с.
8. Гусаров С.М. Адміністративно-правові засади управлінської діяльності Державної автомобільної інспекції України щодо забезпечення безпеки дорожнього руху : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 / С.М. Гусаров.– Харків, 2002. – 218 с.
9. Салманова О.Ю. Адміністративно-правові засоби забезпечення міліцією безпеки дорожнього руху : дисс... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О.Ю. Салманова. – Харків, 2002. – 229 с.
10. Єгупенко В.В. Заходи запобігання та припинення адміністративних правопорушень на транспорті органами Державної автомобільної інспекції України : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Єгупенко В.В. – Харків, 2002. – 174 с.

УДК 351.74

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ І ПРАВОПОРЯДКУ МАСОВИХ СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ У ДЕРЖАВАХ ЄВРОПИ

Логвиненко Б.О., к.ю.н., доцент

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Кравець С.В., заст. начальника, оперативний черговий

Васильківський РВ ГУМВС України в Дніпропетровській області

Розглядаються актуальні проблеми забезпечення безпеки і правопорядку масових спортивних заходів у державах Європи та досвід правоохоронних органів цих держав щодо забезпечення проведення масових заходів, відмічаються переваги та недоліки такого досвіду та можливості його імплементації в Україні.

Ключові слова: поліція, організація, реформування, масові заходи, безпека, правопорядок.

Логвиненко Б.А., Кравец С.В. ВОПРОСЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ И ПРАВОПОРЯДКА МАССОВЫХ СПОРТИВНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ В ГОСУДАРСТВАХ ЕВРОПЫ / Днепропетровский государственный университет внутренних дел, Украина

Рассматриваются актуальные проблемы обеспечения безопасности и правопорядка массовых спортивных мероприятий в государствах Европы, а также опыт правоохранительных органов этих государств по обеспечению массовых мероприятий, отмечаются преимущества и недостатки такого опыта, а также возможности его внедрения в Украине.

Ключевые слова: полиция, организация, реформирование, массовые мероприятия, безопасность, правопорядок.

Logvynenko B.O., Kravet's S.V. ISSUES OF SAFETY AND SECURITY OF MASS SPORT EVENTS IN THE STATES OF EUROPE / Dnepropetrovsk State University of Internal Affairs, Ukraine

The appropriateness of Ukraine's using the experience of the European countries in the maintenance of the mass sports events by system of the organs of the police during their

discharging the functions of maintaining public order and providing public security is considered; the advantages and disadvantages of such experience are pointed out.

Key words: police, organization, reformation, mass events, safety, law and order.

Розвиток демократії, інтеграція та побудова громадянських суспільств у державах Європи, поряд із якісно новим рівнем забезпечення прав і свобод людини і громадянина з боку органів публічної адміністрації зумовили і негативні наслідки, що набули особливої гостроти при проведенні масових спортивних заходів. Так, протягом останнього двадцятиріччя ХХ століття, європейськими стадіонами прокотилася хвиля трагічних випадків, які були спричинені неналежною поведінкою вболівальників. Цими роками сталося понад десять масштабних футбольних трагедій, у яких 268 осіб загинуло та кількасот зазнали серйозних ушкоджень [1, 8; 1, 13-14]. В умовах глобалізації економічних, соціальних, інформаційних процесів футбольне хуліганство, агресія та расизм на стадіонах почали швидко розповсюджуватись у футбольному середовищі країн Центральної та Східної Європи, у Росії, Туреччини тощо. Ці виклики спонукали уряди зазначених країн до вивчення міжнародного досвіду, розроблення ефективних національних законодавчих, організаційних, інформаційних та інших інструментів протидії насильству та расизму у футболі. Для України та Польщі актуальність даної проблеми, окрім наведених вище аргументів, обумовлена також завданнями підготовки до проведення фінальних матчів Чемпіонату Європи з футболу у 2012 р. Неналежне виконання або зрив прийнятих на себе зобов'язань загрожує країнам як величезними економічними збитками, так і втратою міжнародного престижу [2].

Різноміснє питання вивчення та використання світового досвіду організації діяльності правоохоронних органів по забезпеченню безпеки і правопорядку в державі тією чи іншою мірою висвітлювалися в працях таких українських та іноземних науковців, як О.М. Бандурка, А.В. Губанов, В.В. Доненко, В.О. Заросило, Д.П. Калаянов, І.Б. Коліушко, С.Я. Коненко, Б.С. Крилов, Є.В. Курінний, М.В. Лошицький, О.В. Негодченко, Р.М. Опацький, О.І. Остапенко, Ю.І. Осіпов, В.Г. Поліщук, А.В. Сергєєв, С.М. Стороженко, В.Г. Фатхутдінов та інші.

Принадно зазначимо, що проблема забезпечення безпеки під час спортивних (здебільшого футбольних) заходів в якості предмета наукових досліджень з'являється у 80-х рр. ХХ століття в роботах дослідників Великої Британії. Враховуючи те, що вказана проблема досягла транснаціонального масштабу, дослідженням її причин почали займатися історики, політологи, соціологи, психологи, правники та фахівці з масових комунікацій по всій Європі. Результатом їхньої діяльності стали численні праці, присвячені порушенням правопорядку під час футбольних матчів, серед яких варто виділити колективні праці „Футбольні порушення в Європі” [3] та „Футбольне хуліганство у вимірі Європейського Союзу до міжнародно-правових меж” [4].

Метою статті є висвітлення питань забезпечення безпеки і правопорядку масових спортивних заходів у державах Європи та відповідного позитивного досвіду для України.

Перед висвітленням досвіду забезпечення безпеки і правопорядку масових спортивних заходів у державах Європи, нами пропонується нагадати визначення основних понять, що представлені в статті.

Масові заходи можуть бути визначені як організована, санкціонована або несанкціонована форма активних дій великих груп людей в громадських місцях з метою виявлення їх волі, захисту своїх прав та свобод, законних інтересів, задоволення потреб в економічній, політичній, соціально-культурній, інших матеріальних і духовних сферах [5, 15].

Торкаючись змісту поняття „безпека” зазначимо, що відповідно до Закону України „Про основи національної безпеки України” 2003 року, головними об'єктами

національної безпеки є, насамперед – людина і громадянин, далі – суспільство, і лише потім – держава. Така послідовність відображає глибинний зміст і пріоритети діяльності органів публічної адміністрації. Законом чітко регламентовано, кого і що необхідно захищати в Україні: людину і громадянина – їхні конституційні права і свободи; суспільство – його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище і природні ресурси; державу – її конституційний лад, суверенітет, територіальну цілісність і недоторканність [6, 38].

Категорія правопорядок часто вживається у вітчизняному науковому та правовому масиві. Як об'єкт правоохоронної діяльності правопорядок – це система унормованих правом правил поведінки учасників правовідносин у різноманітних галузях життєдіяльності суспільства, забезпечення дотримання котрих покладено на органи публічної влади під загрозою відповідальності за їх порушення [7]. Необхідно також відмітити, що правопорядок є частиною системи суспільних відносин, що врегульовані нормами права і перебувають під захистом закону та охороняються державою. Правопорядок є складовою частиною громадського порядку, адже громадський порядок є результат регулювання або реалізації всіх соціальних норм, включаючи норми моралі, релігійні норми, норми громадських організацій, звичаїв тощо. Правопорядок же, на відміну від громадського порядку, виникає і створюється в результаті реалізації правових норм. Він встановлюється в результаті додержання режиму законності в суспільстві. Якщо законність – це принцип, метод діяльності, режим дій і відносин, то правопорядок є їх результатом.

Повертаючись до розгляду проблем підтримки безпеки і правопорядку масових спортивних заходів у державах Європи відмітимо, що на відповідне забезпечення таких заходів, на нашу думку, впливають: 1) особливості форми держави; 2) організаційні характеристики поліції (міліції) держави; 3) тип правової системи (правової сім'ї).

Організаційна будова правоохоронних органів зарубіжних держав, розподіл функцій та повноважень між різними рівнями управління багато в чому залежать від форм державного устрою та ступеня централізації органів управління кожної конкретної держави. У відповідності до організації управління зарубіжні поліцейські системи поділяються на централізовані, напівцентралізовані та децентралізовані [8, 5].

Перелічені вище елементи є взаємопов'язаними, адже від форми держави залежить і побудова правоохоронних органів, а функціонування та методи діяльності останніх відображені в правовій системі конкретної держави.

Суб'єктами охорони громадського порядку в широкому розумінні є: держава та її законодавчі, виконавчі, судові органи, прокуратура, структури, що забезпечують діяльність президента, парламенту, уряду, інші органи й установи, яким державою делеговано певні повноваження з охорони громадського порядку з відповідним розподілом серед них компетенції, форм і засобів її здійснення; громадські організації та об'єднання, окремі громадяни, яким право здійснювати правоохоронну діяльність усіма законними способами надано Конституцією та іншими законами.

Діяльність суб'єктів охорони громадського порядку полягає в тому, що така діяльність є основною формою функціонування для окремих із них, спеціально створених для виконання функцій охорони правопорядку. Основні напрямки їх діяльності визначаються функціональним розподілом та наявністю спеціалізації в системі суб'єктів охорони громадського порядку. Відповідно до основних напрямків створені і суб'єкти охорони громадського порядку: органи поліції (міліції), досудового слідства, прокуратура, органи юстиції та інші [9].

У вказаній системі суб'єктів охорони громадського порядку важливе місце відводиться таким органам, як поліція (міліція), що безпосередньо забезпечують правопорядок і безпеку на місцях. Тому подальшу увагу буде приділено діяльності саме цих державних структур європейських держав.

Ще 19 серпня 1985 р., у м. Страсбург Бельгією, Грецією, Данією, Нідерландами та Великою Британією було підписано „Європейську конвенцію про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів” [10]. Важливим моментом у Конвенції визначено зобов'язання її членів заохочувати співробітництво між органами державної влади і незалежними спортивними організаціями в справі запобігання насильству і боротьбі з насильством та неналежною поведінкою з боку глядачів під час спортивних заходів. Тобто державами-учасницями було розпочато процес створення спільної системи безпеки під час футбольних матчів та вдосконалення національних законодавств як її невід'ємних складових.

Велика Британія. Підрозділи поліції Великобританії децентралізовані, оскільки систему підрозділів поліції в Англії та Уельсі утворюють незалежні формування провінційних сил поліції, столична поліція (складовою частиною її є Новий Скотленд-Ярд), самостійна поліція лондонського Сіті, у Шотландії – об'єднання поліцейських загонів та окремі підрозділи поліції міст [11, 19-25].

У Великобританії робота поліції по охороні громадського порядку, попередженню правопорушень, затриманню та ізоляції правопорушників, виданню окремих розпоряджень та нормативних актів, спрямованих на покращання стану громадського порядку та громадської безпеки, називається „охороною королівського порядку” [12, 112] та запозиченим з Америки терміном охорона „публічного” порядку.

Більшість часу при виконанні покладених на неї обов'язків, Британська поліція займається охороною громадського порядку, і це завдання є домінуючим у діяльності поліції, а також важливим, на нашу думку, є те, що функції по забезпеченню правопорядку виконує кожен поліцейський незалежно від звання і посади. Враховуючи те, що британські уболівальники вважаються одними з найбільш схильних до правопорушень, діяльність поліції по забезпеченню безпеки і правопорядку на масових заходах є важливою складовою їхньої професійної діяльності. Причому відповідальність за безпеку глядачів покладено на дирекцію стадіону, або на клуб, що грає на стадіоні. Крім того, кожен стадіон має у своєму штаті співробітника служби безпеки, що володіє правом ухвалювати адекватні рішення, необхідні для забезпечення безпеки глядачів аж до затримки початку ігри або припинення матчу при його трансляції в прямому ефірі.

Французька Республіка. Поліція у Франції ще в ХІХ ст. поділялася на державну та муніципальну. Сучасна французька поліція характеризується розгалуженою системою муніципальної поліції. Основним завданням її є забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки. Як поліція, так і жандармерія поділяються на судову та адміністративну. Тому правовими основами діяльності як адміністративної поліції, так і жандармерії, є одні нормативні акти, а судової – інші [13, 8]. Головним призначенням адміністративної поліції (поліція та жандармерія) є підтримання порядку та виявлення правопорушень, які посягають на громадський порядок із послідувочою передачею матеріалів для розслідування судовій поліції [14, 13].

У французькій республіці значна увага приділяється технічним стандартам і безпеці стадіонів. Відповідно до Закону 1992 р. „Про організацію і проведення спортивних і масових заходів”, об'єкти, призначені для проведення спортивних заходів, не можуть бути прийняті до експлуатації без висновку Національної комісії з безпеки спортивних споруд. Окремо з'ясовується відповідність технічним нормам самої споруди і всієї прилеглої території зі шляхами під'їзду. Обов'язковою є наявність спеціального поста

спостереження за спорудою під час змагань. Крім того, у Франції діє оптимізована система адміністративних стягнень (штрафів) за різні порушення під час проведення спортивних заходів.

Федеративна Республіка Німеччина. Німеччина є федеративною державою. До складу МВС Німеччини входять Федеральна кримінальна поліція, Федеральна прикордонна поліція, Федеральна національна поліція, Федеральне відомство з охорони Конституції [15, 5]. Поряд з органами федеральної поліції кожна земля має власну поліцейську систему. За обсягом повноважень поліція федеральних земель поділяється на державну (земельну) окружну, повітову і міську (муніципальну). У Німеччині діє Національний комітет із спорту і безпеки, за рекомендаціями якого в 1992 р. розроблено національна концепцію „Спорт і безпека”. Комітет складається з представників міністерств спорту, у справах молоді, Асоціації німецьких міст, Федерації футболу Німеччини, представників земель. Також, з 1993 року в Німеччині діє Координаційний центр по програмах для вболівальників. Він займається обміном інформацією всередині країни і на міжнародному рівні, розробляє методичні рекомендації після підготовки і приведення міжнародних матчів і національних змагань по футболу. Позитивним моментом при проведенні масових заходів є широке застосування відеоспостереження (стаціонарні та переносні відеокамери), де фіксація кожного випадку безпорядків на масових заходах, а потім вивчення фото- і відеоматеріалів протягом останнього десятиріччя допомогли встановити поліціантам потенційних погромників. Обробка даних також дозволила поліції визначити групи людей, що постійно провокують зіткнення з поліцією.

Висновки. Аналіз роботи правоохоронних інституцій європейських держав по забезпеченню безпеки і правопорядку при проведенні масових спортивних заходів дозволяє визначити наступні спільні риси в їх діяльності:

1. Комплексний характер вирішення проблеми хуліганських проявів і насильства, використання зброї, вибухових речовин і інших небезпечних предметів з боку глядачів при проведенні масових заходів, тобто скоординовані зусилля по попередженню даного негативного явища, проведення виховної і організаторської роботи серед учасників масових заходів із залученням засобів масової інформації;
2. Організація зустрічей уболівальників з представниками преси та поліції в рамках широких соціальних програм та наданням юридичних консультацій;
3. Постійний обмін поліцейських підрозділів інформацією щодо активності вболівальників із зазначенням серед них потенційних порушників спокою, контакт поліції з клубами, службами підтримки порядку, об'єднаннями вболівальників. Участь у групах глядачів „контактного офіційного представника”, присутність якого під час змагання дозволяє запобігати багатьом правопорушенням;
4. Постійне удосконалення конструктивних особливостей стадіонів із урахуванням можливих проявів паніки та надмірного скупчення людей. Для цього чітко позначаються шляхи відступу і термінової евакуації при виникненні в ході спортивного заходу надзвичайних обставин;
5. Наявність міцної огорожі ігрового поля зі штучними перешкодами між секторами вболівальників з отворами для проходу з одного блоку в інший. Охоплення території стадіону мережею гучномовців, які в разі потреби можуть використовуватися аварійно-рятувальними службами та поліцією;
6. При попередньому продажу квитків та розміщенні глядачів враховуються розподіл ворожих груп уболівальників на різних секторах спортивної арени;

7. Поліпшення фінансового, матеріально-технічного, медичного забезпечення, професійної підготовки особового складу поліції до дій в екстремальних ситуаціях, що безумовно, дозволяє ефективно проводити на місцях різноманітні поліцейські операції, пов'язані із забезпеченням безпеки і правопорядку під час спортивних та інших масових заходів.

Міжнародний досвід проведення масових спортивних заходів свідчить про необхідність формування управлінської конструкції безпеки та правопорядку з підготовки та проведення таких заходів, де діяльність поліції є важливою, проте не вирішальною. Безпека та правопорядок у місцях проведення спортивних заходів підтримуються спільними зусиллями влади та громадськості, тому систематизація об'єднаних футбольних уболівальників, їхня взаємодія з органами публічної адміністрації та засобами масової інформації є одним з найбільш перспективних напрямів у підготовці проведення в Україні фінальної частини чемпіонату з футболу Євро-2012.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стороженко С.М. Футбол і насильство. Погляд зсередини / С.М. Стороженко. – К.: КОМБІ ЛТД, 2005. – 163 с.
2. Павелко А.В. Організаційно-правові засади управління системою безпеки на футбольних заходах / А.В. Павелко // Державне будівництво. – 2009. – №1 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeBu/2009-1/doc/4/07.pdf>.
3. Marsh P. Football Violence in Europe / P. Marsh, K. Fox, G. Carnibella, J. McCann, J. Marsh. – The Amsterdam Group, 1996. – 245 p.
4. Siekmann R. Football hooliganism with an EU dimension: towards an international legal framework / R. Siekmann, S. Gardiner, J. Soek, M. Olfers, H. Mojet. – T.M.C. Asser Instituut The Hague, The Netherlands, 2004. – 190 p.
5. Поліщук В.Г. Адміністративно-правове регулювання та практика проведення масових заходів : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Поліщук В.Г. – Запоріжжя, 1999. – 213 с.
6. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 липня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 29. – 1 серпня. – С. 38. – Ст. 1433.
7. Афанасьєв К.К. Правопорядок і законність як суттєві ознаки правової держави / К.К. Афанасьєв // Юридичний вісник України. – 2007. – №. 51 (651) – С. 12.
8. Князев В.В. Полицейские системы зарубежных государств: пособие / В.В. Князев, Н.И. Сазонова, А.А. Жмыхов, Т.Ю. Заморина. – М.: ВНИИ МВД России, 2004. – 135 с.
9. Подоляка А.М. Повноваження, компетенція та принципи діяльності суб'єктів охорони громадського порядку / А.М. Подоляка // Форум права. – 2008. – №1 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-1/08pamogp.pdf>.
10. Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема, футбольних матчів: 19 серпня 1985 р. Офіційний переклад // Голос України. – 2001. – 11 грудня / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
11. Крылов Б.С. Полиция Великобритании. Основные черты организации и деятельности : [учеб. пособие] / Б.С. Крылов – М.: ВШ МВД СССР, 1974. – 48 с.

12. Lord Halishame of Marynborne. Laws of England. – London : Butterworths, 1990, – P. 112-220.
13. Заросило В.О. Порівняльний аналіз адміністративної діяльності міліції України та поліції зарубіжних країн (Великобританії, США, Канади та Франції) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право» / В.О. Заросило – К., 2002. – 19 с.
14. Организация деятельности органов внутренних дел зарубежных стран. Управление полициями буржуазных стран: [учебник] / [под. ред. Б.С. Крылова]. – М., 1980. – 160 с.
15. Коненко С.Я. Реорганізація системи МВС України на сучасному етапі державотворення: (із досвіду реорганізації поліції Німеччини) / С.Я. Коненко. – К.: Знання України, 2006. – 44 с.

УДК 342.9

ІДЕНТИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Саєнко С.І., к.ю.н., доцент

Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

Досліджуються законодавчі дефініції адміністративного правопорушення; аналізуються окремі елементи складу адміністративного правопорушення; приділяється увага співвідношенню термінів «адміністративне правопорушення» і «адміністративний проступок».

Ключові слова: адміністративне правопорушення, адміністративний проступок, відповідальність, об'єкт правопорушення, правовідносини, суб'єкт правопорушення.

Саєнко С.И. ИДЕНТИФИКАЦИЯ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВОНАРУШЕНИЯ ПО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ УКРАИНЫ / Луганский государственный университет внутренних дел имени Э.А. Дидоренко, Украина

Исследуются законодательные дефиниции административного правонарушения; анализируются отдельные элементы состава административного правонарушения; уделяется внимание соотношению терминов «административное правонарушение» и «административный проступок».

Ключевые слова: административное правонарушение, административный проступок, ответственность, объект правонарушения, правоотношения, субъект правонарушения.

Sayenko S.I. AUTHENTICATION OF ADMINISTRATIVE OFFENCE ON THE LEGISLATION OF UKRAINE / Lugansk state university of internal affairs named after E.O. Didorenko, Ukraine

Legislative definicij of administrative offence is probed; the separate elements of composition of administrative offence are analysed; attention correlation of terms is spared «administrative offence» and «administrative misconduct».

Key words: administrative offence, administrative misconduct, responsibility, object of offence, legal relationships, subject of offence.

Якщо запитати юристів-практиків про те, які протиправні діяння можуть визнаватися адміністративними правопорушеннями, то більшість з них порадять ознайомитися зі змістом ст.9 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) для того щоб отримати відповідь на поставлене запитання. Однак чи зможемо ми в такому